

## SOSYAL BİLGİLER ARAŞTIRMA ÖDEVLERİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ

Doç. Dr. Nadir Çeliköz  
YTÜ, İstanbul  
[ncelikoz@gmail.com](mailto:ncelikoz@gmail.com)

Selim Selimoğlu  
MEB, İstanbul  
[sselimoglu07@gmail.com](mailto:sselimoglu07@gmail.com)

### Özet

Bu çalışmanın genel amacı, 7. Sınıf öğrencilerinin *sosyal bilgiler dersi araştırma ödevlerine* ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemi ve olgu bilim deseninin kullanıldığı araştırmanın katılımcıları, 2015 yılında İstanbul'un kozmopolit nüfusa sahip bir ilçesindeki bir ortaokulun 7. sınıfında sosyal bilgiler dersine kayıtlı 6 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların seçiminde *kolay ulaşılabilir* ve *tipik durum* örneklemeleri birlikte kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında görüşme tekniği ve araştırmacılar tarafından geliştirilen yedi soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniğiyle analiz edilmiş ve bulgular dört tema altında toplanmıştır. Bunlar; "Sosyalleşme", "Geri Dönüt", "Kaynak Kullanımı" ve "Alternatif Çalışmalar" temalarıdır. Sonuçlar sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin öğrencileri sosyalleştirmede yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. "Kontrol edilmeyen", "iş olsun" diye verilen" ve "önemsenmeyen" ödevler, öğrencilerin kişisel ve akademik açıdan gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Ödevlerde kaynak kullanımının öğrenciyi motive etme ve başarısını artırmada önemli bir etken olduğu gözlenmekle birlikte, öğretmenlerin ödevlerle ilgili yeterince dönüt vermediği ve ayrıca bu ödevlerin ne öğrencileri alternatif çalışmalara ne de grup etkinliklerine yeterince sevk edemediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

**Anahtar Sözcükler:** Sosyalleşme, geri dönüt, kaynak kullanımı ve alternatif çalışmalar.

## VIEWS OF STUDENTS WHO SOCIAL STUDIES COURSE WITH 'RESEARCH HOMEWORKS

### Abstract

The overall aim of this study is to reveal the views of the 7th grade students about the social studies course research assignments. Participants of the research using qualitative research method and phenomenon design are composed of 6 students who are enrolled in social studies course in the seventh grade of a middle school in a cosmopolitan population of Istanbul in 2015. The choice of participants is readily available and typical case studies are used together. The gathering of data utilized interview techniques and a seven-question semi-structured interview form developed by researchers. The obtained data were analyzed with descriptive analysis technique and the findings were collected under four themes. These; "Socialization", "Return", "Resource Usage" and "Alternative Studies" are the themes. The results show that social studies research papers are inadequate to socialize students. "Uncontrolled", "given for work" and "neglected" assignments negatively affect the personal and academic development of the students. While it is observed that the use of resources in assignments is an important factor in motivating and enhancing student motivation and achievement, it has been found that teachers do not give enough feedback about assignments and that these assignments can't adequately refer students to alternative activities or group activities.

**Keywords:** Socialization, return, resource utilization and alternative study.

## GİRİŞ

Gelişim ve değişimin bir parçası olan dünyada araştırılmayı bekleyen bilgi gün geçtikçe katlanarak artmaktadır. Bu yüzden ülkelerin eğitim kurumlarına büyük görevler düşmektedir. Türk toplumunda bireylerin kaliteli bir eğitim alarak iyi bir şekilde eğitilmesi misyonunu üstlenen temel kurum Milli Eğitim Bakanlığıdır. MEB bu misyonu farklı eğitim kademelerine dağıtarak ve amaç ve ilkelerini düzenleyerek gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Dolayısıyla okulöncesinden yükseköğretime kadar farklı eğitim kademelerinde ve bu eğitim kademelerinde yer alan derslerin amaç ve işlevleri farklılıklar göstermekte ve bireylerin eğitilmesi sürecine farklı katkılar getirmektedir.

Türk eğitim sistemine bir bütün olarak bakıldığında, sistemin gerçekleştirmeye çalıştığı en temel amacın bireyin sosyalleştirilmesine dönük olduğu anlaşılmaktadır. Milli eğitimin yazılı olan genel amaçları incelendiğinde öğrencileri; hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirme (MEB, 2016) olduğu görülmektedir. Eğitim sistemi bu misyonu farklı kişiler, uzmanlar, farklı programlar, farklı etkinlikler ve farklı ortamlar kullanarak ve farklı uygulamalar yaparak sistem bütünlüğü içerisinde gerçekleştirmeye çalışmakla birlikte, ders bazında bakıldığında "sosyal bilgiler" dersleri öğrencilerin sosyalleştirilmesi sürecinde önemli bir yer teşkil etmektedir.

Şüphesiz sosyal bilgiler derslerinin amaçlarının gerçekleşmesinde, bu derslerin öğretiminde yer alan tüm unsurların etkili bir şekilde bütünleşmesine ve birlikte işlemesine bağlıdır. Program, öğretmen, öğrenci, rehberlik, ortam, yönetim, strateji, yöntem-teknik, teknoloji, araç-gereç, ödev, ölçme ve değerlendirme vb. unsurlar sistemin işlemesinde kuşkusuz her biri büyük bir öneme sahiptir. Bununla birlikte sosyal bilgiler dersi temelinde öğrencilerin sosyalleştirilmesi sürecinin daha etkili kılınması gerektiğinde diğer unsurların önemini göz ardı etmeden araştırma ödevlerini önemsemek doğru bir bakış açısı olacaktır. Çünkü ödevler diğerlerin bağımsız olarak kullanılabilme potansiyeli de taşımakta ve "her yerde eğitim", "yaşam boyu eğitim", "sürekli eğitim", "bireysel öğrenme", "aktif katılım" gibi çağdaş eğitimin temel ilkelerini destekler niteliktedir. Zira günümüz eğitim sistemi sosyal bilgiler dersi temelinde öğrencinin aktif olmasını, bilgiyi araştıran, inceleyen sorgulayan bireylerin yetiştirilmesini savunmaktadır. Bu doğrultuda Devci (2011) okul içinde aktif olan öğrencinin okul dışı ortamlarda da aktif olmasını sağlayacak etkinliklerin planlanması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu açıdan bakıldığında ödev, öğretmenlerin okul dışında yapılmak üzere öğrencilere verdikleri görevler ya da öğrencinin ders çalışma zamanının dışında, ailesinin yardımını alarak ya da kendi kendine yaptığı öğrenme aktiviteleri (Şahin ve Altınay, 2008) olarak tanımlanmaktadır. Geçmişten günümüze eğitim ve öğretimin olduğu her yerde ödevler öğrenci davranışları üzerinde oldukça önemli rol oynamıştır. Çünkü öğrencilerin davranışlarında kalıcı izli değişiklikler oluşturabilmek için sınıf ortamında kazandırılan davranış ve kazanımların sınıf dışında da pekiştirilmesi ve yeni kazanımlarla desteklenmesi gerekmektedir (Şen ve Gülcan, 2012). Ev ödevlerinin öğrencilerin akademik başarıları ve zihinsel gelişimlerini desteklediği, bağımsız çalışma alışkanlığı ve sorumluluk duygusu kazandırdığı, ailelerin öğretim sürecine dâhil edilmesine olanak sağladığı, öğretmen ve öğrenci iletişimini artırdığı ve öğrenilenleri pekiştirdiği (Atlı, 2012) bilinmektedir.

Öte yandan teknolojideki, eğitimdeki ve diğer alanlardaki değişimler ödevlerin vizyon ve misyonunda da birtakım değişikliklere yol açmıştır. Bu doğrultuda 2005 yılında uygulanmaya başlayan ilköğretim programıyla ödevlerin amacı, yapılış şekli önemli derece değişmiştir. Sonuç odaklı olan davranışçı eğitim sisteminin aksine yapılandırmacı eğitim sisteminde süreç ve sonuç birlikte dikkate alınmaktadır. Yapılandırmacılığa dayalı olarak hazırlanan mevcut sosyal bilgiler programına göre ödevler farklı isimler altında toplansa da genelde proje ödevi ve performans ödevleri şeklinde sınıflandırılmaktadır. Yapılandırmacılık temelli sosyal bilgiler derslerinde yer alan araştırma ödevlerinin pekiştirme amacı taşıyan basit davranış göstergelerinden öte, öğrencinin aktif yer aldığı, bilgiyi kendisinin araştırdığı,

yapılandırdığı, üst düzey performanslar sergilediği ve bir problemi belirleyip çözüme ulaştırdığı kapsamlı ödevler olmak durumundadır.

Bununla birlikte bu amaca hizmet edecek ödevlerin yeterince verilemediği ya da uygulamadaki mevcut ödev tekniklerinin iyi bir şekilde yürütülemediği hususunda literatürde görüş farklılıkları bulunmaktadır. Bir diğer ifadeyle mevcut ödev etkinliklerinin öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu savunan ve ev ödevini eğitim sistemi içerisinde olmazsa olmaz olarak gören araştırma ve araştırmacılar olduğu gibi, bunun tam aksini söyleyen, ev ödevini sadece zaman kaybı olarak gören çalışmalar da mevcuttur (Öcal, 2009). Bu görüş farklılıkları öğretmen, öğrenci ve velilerin ödev konusunda ortak bir anlayışa sahip olmadıklarını da göstermektedir (Deveci, 2011). Dolayısıyla öğretmen, öğrenci ve veli algısına göre ödev kavramı olumlu ve olumsuz olmak üzere değişmektedir.

Ödev olumlu yaklaşan eğitimci ve araştırmacılar; ödev yapan öğrencilerin yapmayanlara göre hem akademik hem de sosyal olarak daha başarılı sonuçlar ortaya koyduklarını (Büyüktokatlı, 2009) savunmaktadırlar. Aile bireylerinden derslerinde yardım gören öğrencilerde, güven duygusunun geliştiğini ve kişilik kazanımlarının arttığını dile getirmektedirler. Buna bağlı olarak öğrencilerin, çevresi ile daha rahat iletişim kurabildiklerini ve yetkili kişilerle rahatlıkla konuşabildiklerini düşünmektedirler (Bayrakçı, 2007). Dolayısıyla öğrencilerin ödev sürecinde çevresiyle etkili bir iletişim kurduklarını ve çevresine karşı olumlu davranışlar sergilediklerini, bunun da öğrencilerin sosyalleşmesini sağladığını öne sürmektedirler. Bazı eğitimci ve araştırmacılar ise öğrencilerin eksik yönlerini tamamlamalarına ve çalışma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı olan ödevlerin, yaratıcılıklarının artmasını ve ezberden uzak, araştırmaya dayalı bir çalışma biçimi oluşturmalarını desteklediğini de (Kütükte, 2010) vurgulamaktadırlar. Bu durumun ise öğrencilere ders çalışma alışkanlığı kazandırdığını, verilen ödevi zamanında teslim eden öğrencilerin ise sorumluluk duygularının arttığını ve dolayısıyla da öğrenci karakterinin oluşması üzerinde oldukça etkisi bulunduğunu ifade etmektedirler.

Öte yandan bir kısım eğitimci ve araştırmacı ise beklenen amaçları gerçekleştirmediği gerekçesiyle ödevlere karşı olumsuz tavır takınmaktadır. Turanlı (2009), öğretmen ve öğrencilerin yarıdan fazlasının ödevleri motive edici bulmadıklarını dile getirmektedir. Bazı uzmanlar, çocuk ve ergenlerin gelişiminde oyunun önemine işaret etmekte ve ilköğretim çağında çocukların sosyalleşmesi için oyun oynamaları gerekirken, ödev yapmaktan yeteri kadar oyuna zaman ayıramadıklarını düşünmektedir. Ev ödevlerinin olumlu etkilerinden çok olumsuz etkilerini vurgulayanların büyük bir çoğunluğu ise ödevlerin miktarı üzerinde durmaktadır (Öcal, 2009). Niteliği düşük ve miktarı fazla olan ödevlerin öğrenciyi sıktığı, bu yüzden de bazı öğrencilerin ödevleri ailelerine yaptırdıkları, özel öğretmenlerden ve internet üzerindeki ödev sitelerinden faydalanma gibi etik olmayan yollara gittikleri (Kütükte, 2010) işaret edilen olumsuzluklar arasındadır.

Ayrıca okul ile aile arasındaki bağı kuvvetlendirmesi gereken ödevlerin, tam aksine çocuklar üzerinde aile baskısı oluşturduğuna da (Öcal, 2009) işaret edilmektedir. Ödevleri çok fazla önemseyen aileler zaman zaman öğrencilere baskı yapmakta ve öğrencileri rekabetçi bir ortama sürüklemektedir. Ayrıca ödevleri, zayıf derslerin kurtarıcısı olarak gören aileler ve çocuklar ailenin ekonomik durumunu zora sokacak yollara başvurmaktadır. Böylelikle de ödevler aileye ekonomik bir külfet olmaktadır. İşaret edilen bir diğer olumsuzluk ise, sınıfların fazla kalabalık olduğu durumlarda öğretmenlerin ödev kontrolünde eksik kalması ve öğrencilerin de bu durumu olumsuz yönde kullanmasıdır. Ödevin amacına ulaşmasında kontrol etme ve düzeltme oldukça önemlidir. Çünkü ödevi yapan öğrencinin yaptığı yanlışların düzeltilmemesi öğrenciyi yanlış öğrenmeye sevk etmektedir (Atlı, 2012). Dolayısıyla geri dönüt verilmeyen ödevler öğrencilerin hem akademik başarısını hem de sorumluluk duygusunu engellemektedir (Bayrakçı, 2007; Şen ve Gülcan, 2012; Yeşilyurt, 2006).

Sonuç olarak ödevle ilgili literatürde yer alan olumlu ve olumsuz görüşler değerlendirildiğinde yapılandırıcılığa dayalı olarak hazırlanan sosyal bilgiler ders programlarında yer alan araştırma ödevlerinin, öğrencilerin bu süreci olumlu bir şekilde geçirmesine katkı sağlayıcı olması gerektiği söylenebilir. Öte yandan ödevlerin pozitif sonuçları dikkate alınarak kurgulanan mevcut eğitim sisteminde beklenen muradın gerçekleşebilmesi için öğrencilerin araştırma ödevleriyle ilgili düşüncelerinin belirlenmesi de son derece önem taşımaktadır. Yani ev ödevlerinden verimli sonuç elde

edilebilmesi için öğrencilerin ev ödevlerine karşı tutumlarının, görüşlerinin ayrıntılı bir şekilde araştırılması gerekmektedir. Bu yüzden bu araştırmanın temel amacı, sosyal bilgiler ders programı kapsamında ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin araştırma ödevleriyle ilgili görüşlerini ortaya koymak olarak belirlenmiştir.

## YÖNTEM

### Araştırma Deseni

Bu çalışmada 7. Sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi kapsamında yer alan araştırma ödevlerine ilişkin deneyim ve algıları betimlenmeye çalışılmaktadır. Bu yüzden araştırma nitel araştırma desenlerinden olgu bilime göre desenlenmiştir. Olgu bilim (fenomenoloji) deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Olgular yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada öğrencilerin sosyal bilgiler dersi "Araştırma ödevleri" olgusu, yine öğrencilerin deneyim ve algılarını ortaya koyan görüşleri doğrultusunda derinlemesine incelenmeye ve anlamlandırılmaya çalışıldığı için olgu bilim desenine dayalı olarak yürütülmüştür.

### Katılımcılar

Katılımcıların belirlenmesinde nitel araştırmalarda kullanılan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı Örneklemede, araştırmacı önce ilgili evrenin örneklemini belirler ve sonra bu özelliklere sahip bireyleri örnekleme almaya çalışır (Budak ve Budak, 2014). Bu araştırmanın örnekleminde 2014-2015 eğitim-öğretim yılında İstanbul'un Esenler ilçesindeki bir ortaokulun yedinci sınıf sosyal bilgiler dersine devam eden altı öğrenci yer almıştır. Örnekleme seçiminde kolay ulaşılabilir ve tipik durum örnekleme teknikleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma için bir taraftan kolay ulaşabilecek bir okul ve öğrenci kitlesi belirlenirken, diğer taraftan ödev olgusunun geneli yansıtması için çoğunluğu temsil eden vasat öğrenci grubu temele alınmıştır. Bu yüzden tipik durum örnekleme tekniği kullanılmıştır. Ayrıca katılımcıların gönüllülük ilkesine bağlı olarak seçilmesine de dikkat edilmiş, akademik bir çalışma için görüşlerine başvurulduğu kendilerine bildirilmiştir. Sonuç olarak katılımcılar üç erkek ve üç kızdan oluşmakta ve yaş ortalamaları on ikidir.

### Veri Toplama Araç ve Süreçleri

Bu araştırmada veriler görüşme tekniğiyle ve yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeler için araştırmacılar tarafından öncelikle 30 soru oluşturulmuştur. Soruların hazırlanma sürecinde eğitim alanındaki bir doktora ve iki yüksek lisans öğrencisinin yanı sıra yine bir eğitim uzmanı görüşü dikkate alınmıştır. Geri verilen dönütler neticesinde 30 araştırma sorusu yedi asıl ve yedi alternatif olmak üzere 14 soruya indirilmiştir. Mevcut şekliyle on öğrenci üzerinde görüşme sorularının ön denemesi yapılmış ve uygulamadan elde edilen dönütler doğrultusunda yeniden düzenlenerek birer alternatifli yarı yapılandırılmış 7 görüşme sorusu olarak son şekli verilmiştir.

Katılımcılarla görüşmeler okul yönetimi tarafından uygun görülen sessiz bir sınıf ortamında yapılmıştır. Her bir görüşme yaklaşık 45 dakika sürmüştür. Öğrencilere yöneltilen sorularla öğrencilerin sosyal bilgiler araştırma ödevlerine karşı ilgi, görüş ve tutumları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Görüşmeler öğrencilerden izin alınarak ses kayıt cihazıyla kayda alınmıştır. Analizler sırasında anlaşılmayan bazı noktalar için birkaç öğrenciyle ikinci kez görüşmeler yapılarak, karanlık noktalar açığa çıkarılmaya çalışılmıştır.

### Veri Analizi

Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım & Şimşek, 2013). Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda öğrenci görüşleri önce kodlara, elde edilen kodlar kategorilere ve daha sonrada temalara dönüştürülmüş ve 5 ana tema altında toplanarak yorumlanmıştır.

Araştırmancının geçerlilik ve güvenilirliğin sağlanabilmesi için katılımcı teyidi yoluna gidilmiştir. Öğrencilerden elde edilen veriler öğrencilere tekrar sorularak, "bunu mu demek istedin?" şeklinde tekrar görüş alınarak, anlamlar teyit edilmiştir. Ayrıca araştırma verileri alanında uzman 3 kişinin incelemesine sunulmuştur. Uzman görüşü tarafından belirlenen temalarla araştırmacılar tarafından belirlenen temalar karşılaştırılmış, araştırma temaları bu iki grup görüşü neticesinde son halini almıştır. Araştırma güvenilirliğini arttırmak için bulguları belirtirken doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Öğrencilere soruları anlamama durumlarında alternatif sorular sorulmuş, açıklamalarında ise neden?, niçin?, bir örnek verir misin? şeklinde sorularla anlaşılmayan karanlık noktalar açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Ayrıca katılımcıların samimi cevaplar vermelerini sağlayabilmek için isimleri gizli tutulmuş, kod isimleri kullanılmıştır.

## BULGULAR

Ortaokul öğrencileriyle sosyal bilgiler ödevlerine ilişkin öğrenci görüşmelerinden elde edilen verilere dayalı olarak oluşturulan bulgular; sosyalleşme, geri dönüt, kaynak kullanımı ve alternatif çalışmalar temaları adı altında düzenlenmiş ve sunulmuştur.

### 1. Sosyal Bilgiler Araştırma Ödevlerinin *Sosyalleştirme* Özelliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin ortaokul öğrencilerinin sosyalleşmesine katkısını tespit etmek amacıyla öğrencilere; sosyal bilgiler ödevlerinin öğrencileri sosyalleştirdiğini düşünüyor musunuz? niçin? sorusu yöneltilmiştir. Sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin öğrencileri sosyalleştirebilme özelliğine ilişkin öğrenci görüşleri Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Sosyal Bilgiler Araştırma Ödevlerinin Öğrencileri Sosyalleştirebilme Özelliğine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Soru	Öğrenci Cevapları	Tema
Sosyal bilgiler ödevlerinin öğrencileri sosyalleştirdiğini düşünüyor musunuz? Niçin?	Bence ödevlerin öğrencilerin sosyalleşmesine pek katkısı olmuyor. Çünkü beraberce yapmıyorlar. (Ö.1).* Bazı öğretmenler araştırma ödevi veriyse ve bu ödev bireysel bir ödevse öğrenciler sıkılabiliyor. Grupsal bir ödevse iletişimleri, sosyalleşmeyi geliştirebiliyor. (Ö.2). Öğrenciler derste sen dili ben dilini öğreniyorlar ama okul dışı ortama çıkılınca kendi aralarında argo konuşarak sosyalleşme engelleniyor. (Ö.3). Bence çok fazla olmuyor. Çünkü performans ödevi veriliyor. Onu yaparken biraz zor oluyor. İnsan evde dışarı çıkamıyor. (Ö.4). Bence sosyalleşmeye olumlu katkısı olmuyor (Ö.5).	Sosyalleşme

\*Düşünceyi ifade eden öğrencileri temsil etmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin tamamı sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin öğrencileri sosyalleştirmede yetersiz kaldığını düşünmektedir. Ödevlerin öğrencileri sosyalleştirmede öğrenci görüşleri şu şekildedir:

"Bence ödevler öğrencilerin sosyalleşmesine pek katkısı olmuyor. Çünkü beraberce yapmıyorlar. Ama ona göre tiyatro hazırlarlarsa mesela iletişim konusu. İletişimde ben dili ve sen dilini anlatacak bir tiyatro yaparlarsa iletişimleri daha çok gelişir. Örnek oluşturacak şekilde yapmış olurlar. Ama bir Osmanlı dönemi ile ilgili konular olsa iletişimi gelişmeyebilir. Konudan konuya değişebilir. (Ö.1)."

"Bence olabilir veya olmayabilir. Bazı öğretmenler araştırma ödevi veriyse ve bu ödev bireysel bir ödevse öğrenciler sıkılabiliyor. Grupsal bir ödevse iletişimleri, sosyalleşmeyi geliştirebilir. Birlikte tartışırlar. Birbirlerine sorarlar. Daha iyi olur. Ama bence şu anki ödevler öğrencilere sosyalleşme kazandırmıyor. Çünkü dediğim gibi öğretmenler araştırma ödevi veriyor. Bunlarda bireysel oluyor. Sosyalleşmeni engelliyor.(Ö.2)."

"Bence kazandırmıyor. Görgü kuralları falan öğretiliyor. Ama şu an herkesin ağzından argo kelime falan çıkıyor. Öğrenciler derste sen dili ben dilini öğreniyorlar ama okul dışı ortama çıkılınca kendi aralarında argo konuşarak sosyalleşme engelleniyor. (Ö.3)."

"Bence çok fazla olmuyor. Çünkü performans ödevi veriliyor. Onu yaparken biraz zor oluyor. İnsan evde dışarı çıkamıyor.(Ö.4)."

Sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin ortaokul öğrencilerini sosyalleştirmediğini düşünen öğrenciler bu ödevlerin daha çok bireysel olarak kaldığını ve öğrencilerin yapmakta zorlandığını ifade etmektedirler. Bu durumda görüşmeye katılan öğrenciler sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin öğrencileri sosyalleştirmediğini düşünmektedirler.

## 2. Sosyal Bilgiler Araştırma Ödevlerine Yönelik Öğretmenlerin Dönütlerine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Sosyal bilgiler araştırma ödevlerine yönelik öğretmenlerin geri bildirimlerini tespit etmek amacıyla, öğrencilere; sosyal bilgiler araştırma ödevlerine ilişkin öğretmenlerin geri bildirimleri nasıl olmaktadır? sorusu yöneltilmiştir. Tablo 2'de sosyal bilgiler araştırma ödevleriyle ilgili öğretmenlerin dönütlerine ilişkin öğrenci görüşleri verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Araştırma Ödevlerine İlişkin Geri Bildirimleri Nasıl Olmaktadır?

Soru	Öğrenci cevapları	Tema
Sosyal bilgiler araştırma ödevlerine ilişkin öğretmenlerin geri bildirimleri nasıl olmaktadır?	Öğrenciler öğretmenlere gidip hocam şunları yaptım diyor. Hoca da tamam diyor. İlgilenmiyor. Dikkate almıyor.(Ö.1). Bence genellikle öğretmenler dikkate almıyor. Çünkü dediğim gibi ödevi iş olsun diye veriyorlar. Çünkü öğrencinin bir şey anlayıp anlamadığı belli olmuyor. Hatta yapıp yapmadığı bile belli olmuyor. Öğretmen bakmıyor zaten.(Ö.2). Bence öğretmenler ödevi önemsemiyorlar.(Ö.3). Hocalar çok önemsemiyor. Önemsemedikleri içinde çocuklar yapmıyor.(Ö.4).	Geri Bildirim

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu sosyal bilgiler araştırma ödevlerine karşı öğretmenlerin geri dönüt verme de yetersiz kaldığını düşünmektedir. Öğretmenlerin geri dönüt vermede yetersiz kaldığını düşünen öğrenci görüşleri şu şekildedir:

"Çoğu öğretmen ilgilenmiyor. Ama ilgilenmeleri lazım. Öğrenciler öğretmenlere gidip hocam şunları yaptım diyor. Hoca da tamam diyor. İlgilenmiyor. Dikkate almıyor. Hocalar bir de bu ödevlerden ziyade görünüşe dikkat ediyor. Bazı arkadaşlar dışını süslüyorlar hocalar ona daha yüksek not veriyorlar. Ama önemli olan süs değil. İçeriği ve dersi anlayıp anlamadığı bence. Süslü yapanlar hocaların daha çok gözüne giriyorlar. Ama sınavda kimin çok çalışıp kimin çalışmadığı belli oluyor. Dersi anlayıp anlamadığı belli oluyor.(Ö.1)"

"Bence genellikle öğretmenler dikkate almıyor. Çünkü dediğim gibi ödevi iş olsun diye veriyorlar. Çünkü öğrencinin bir şey anlayıp anlamadığı belli olmuyor. Hatta yapıp yapmadığı bile belli olmuyor. Öğretmen zaten bakmıyor. İlerleyen zamanlarda da kimse yapmıyor. Sosyal dersleri bize yaşadığımız çevreyi anlatıyor. Sosyal dersine de en az Türkçe, matematik dersi kadar önem verilmelidir (Ö.2)."

"Bence öğretmenler ödevi önemsemiyorlar. Türkçe derslerinde kitap özeti çıkartıldığı zaman özetler tahtada anlatılıyor. Böyle olunca Türkçe ödevimiz önemli oluyor. Ama sosyal derslerinde bu mümkün olmuyor. Tahtaya çıkarıp anlatmıyor. Bizde çalışmaya gerek duymuyoruz. Hocalarda önemsemiyor zaten. Önüne koyuyor yapmışsa artı yapmamışsa eksi.(Ö.3)."

"Hocalar çok önemsemiyor. Önemsemedikleri içinde çocuklar yapmıyor. Kimisi yapıp kimisi yapmıyor hiç belli olmuyor. Hocalar biraz daha önem vermeli. Bu ödevlerle ilgili tiyatrolar hazırlatabilir.(Ö.4)."

Öğrenciler sosyal bilgiler dersinde yaptıkları araştırma ödevleriyle ilgili öğretmenlerden gerekli dönütleri alamadıklarını düşünmektedirler. Öğretmenler vermiş oldukları ödevlere gerekli önem ve özeni göstermediklerinden dolayı öğrenciler, araştırma ödevlerini gereksiz ve etkisiz olarak düşünmektedirler.

### 3. Sosyal Bilgiler Araştırma Ödevlerinde Öğrencilerin Kaynak Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri

Sosyal bilgiler araştırma ödevlerinde kaynak kullanımını tespit etmek amacıyla, öğrencilere; sosyal bilgiler ödevi yaparken hangi kaynaklardan nasıl bir yardım alıyorsunuz? Sorusu yöneltilmiştir. Tablo 3’de araştırmacının üçüncü sorusuna verilen cevaplar açısından sosyal bilgiler araştırma ödevlerinde kaynak kullanımına ilişkin öğrenci görüşleri verilmektedir.

Tablo 3: Sosyal Bilgiler Ödevi Yaparken Hangi Kaynaklardan Nasıl Bir Yardım Alıyorsunuz?

Soru	Öğrenci cevapları	Tema
Sosyal bilgiler ödevi yaparken hangi kaynaklardan nasıl bir yardım alıyorsunuz?	Ayrıntılı konuları internetten araştırıyorum. Ama bence internet pek sağlıklı değildir.(Ö.1). Ben daha çok kitaptan araştırıyorum. Kitapta olmayan yerler öğretmenlere sorulabilir.(Ö.2). Ben genelde anneme soruyorum o bilmiyorsa internete bakıyorum ama internetteki bilgiler genelde doğru çıkmıyor.(Ö.3). Bence internet güvenilir değil. Çünkü internete girdiğimizde bir bilgiyle ilgili birçok sonuçlarla karşılaşabiliyoruz.(Ö.4). Öncelikle kitaplardan araştırıyorum. Kitaplarda yoksa internete bakıyorum. E-ödev gibi sitelere bakıyorum. Farklı hocalardan yardım alıyorum.(Ö.5).	Kaynak kullanımı

Araştırmaya katılan öğrenciler sosyal bilgiler araştırma ödevlerinde internet, kitap, aile ve öğretmenlerden yardım almaktadır. Öğrencilerin çoğu internet kaynaklarını güvenli bulmamaktadır. Öğrenciler internet kaynaklarından okunup araştırılmadan hazırlanan ödevlerin sosyal bilgiler ders başarısı için faydasız olduğunu düşünmektedirler. Öğrenciler sadece internet çıktısı olarak hazırlanan bu ödevlerin aynı zamanda güvenilir de olmadığını düşünmektedirler. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

*"Ayrıntılı konuları internetten araştırıyorum. Ama bence internet pek sağlıklı değildir. Çünkü o sırada facebook açık olabilir. İnsan facebook 'a dalabilir. Güvenli olmasa da tüm herkesin girdiği siteler var e-ödev gibi. Oralardan bakıyorum. Bence bu tür yapılan ödevler hiç faydalı olmaz. Hemen öğrenciler kolayca kaçıyorlar. Çıktı alıyorlar ama onları okumaları lazım. Okumasalar bile yazmaları lazım. Yazarken aynı zamanda okumuş olurlar. Okumazlarsa yararlı olmaz.(Ö.1)."*

*"Ben daha çok kitaptan araştırıyorum. Kitapta olmayan yerler öğretmenlere sorulabilir. Öğrencilerin genelde ailelerine ödev yaptırdıkları da çok oluyor. Öğrenciler uğraşmak istemiyor ailelere yaptırtıyorlar. Ama bence bu tür hazırlanan ödevler yararlı olmuyor. Çünkü kolayca kaçıyorlar. Çıktıyı alıyorlar direk öğretmene veriyorlar. Örneğin bu öğrenciler hazırladığı ödevi tahtaya çıkıp okuyacak ama hiç önceden okumadığı için onu bile okuyamıyor. Bu yüzden faydalı olmuyor.(Ö.2)."*

*"Ben genelde anneme soruyorum o bilmiyorsa internete bakıyorum ama internetteki bilgiler genelde doğru çıkmıyor. Çoğu arkadaş internetten bile araştırmadan direk kes-kopyala yapıyor. Sonra çıktı alıp öğretmene teslim ediyor. Bence çıktı yapılmasın yapılacaksa bile o çocuğun araştırdığı ödevi eline alıp oradan birkaç tane soru sorulabilir. Okuyup okumadığı ile ilgili. Ödevler ile ilgili soru sorulmadığı için ödevler sıkıcı gelmektedir. Ama sorular sorulsa öğrenciler bilmek isterler. Hocanın gözüne girmek için.(Ö.3)."*

*"Bence internet güvenilir değil. Çünkü internete girdiğimizde bir bilgiyle ilgili birçok sonuçlarla karşılaşabiliyoruz. Örneğin Malazgirt savaşıyla ilgili bir bilgiyi araştırsak aynı konuyla ilgili farklı sitelerden farklı bilgilere ulaşabiliriz.(Ö.4)."*

*"Öncelikle kitaplardan araştırıyorum. Kitaplarda yoksa internete bakıyorum. E ödev gibi sitelere bakıyorum. Farklı hocalardan yardım alıyorum.(Ö.5)."*

Öğrencilerin sosyal bilgiler araştırma ödevinde kullandıkları kaynaklar arasında en fazla internet olduğu görülmektedir. Bunun yanında internet kaynaklarını da pek sağlıklı görmemektedirler. Buralardan

hazırlanan ödevlerin kolaycılığa kaçmak olarak görmektedirler ve internetten alınan bu çıktıların okunmadan öğretmenlere teslim edildiği için faydalı olmadığını düşünmektedirler. Öğrencilerin kitaptan araştırmaları da söz konusu ancak, kitap araştırmalarının da üstün körü olduğu anlaşılmaktadır.

#### 4. Sosyal Bilgiler Araştırma Ödevlerine Alternatif Olabilecek Çalışmalara İlişkin Öğrenci Görüşleri

Sosyal bilgiler araştırma ödevlerine alternatif olabilecek çalışmaları tespit etmek amacıyla, öğrencilere; sosyal bilgiler araştırma ödevlerine alternatif nasıl çalışmalar yapılabilir? sorusu yöneltilmiştir. Tablo 4’de araştırmanın dördüncü sorusu açısından yapılabilecek alternatif çalışmalara ilişkin öğrenci görüşleri verilmektedir.

Tablo 4: Sosyal Bilgiler Araştırma Ödevlerine Alternatif Nasıl Çalışmalar Yapılabilir?

Soru	Öğrenci cevapları	Tema
Sosyal bilgiler araştırma ödevlerine alternatif çalışmalar yapılabilir?	Sosyal bilgiler ödevini öğrenciler çoğu zaman yapmıyor. Bence bu araştırmalar kaldırılmamalı. Bu araştırmalar daha dikkat çekici hale getirilmeli.(Ö.1). Bence ödev kaldırılmalı. Çünkü genelde öğrenciler sıkılıyor ödev yapmaktan. Onun yerine bilgi yarışmaları veya sos-bu gibi oyunlar oluyor bu tarz oyunlar öğrencinin ilgisini daha fazla çekiyor.(Ö.2). Öğretmenlerimiz grup ödevleri vermelidir. Çünkü tek başına ödev yaparken sıkılıyoruz.(Ö.3). Bence bilgi yarışmaları yapmalıyız. Çünkü bilgi yarışmaları hem zevkli oluyor hem de rekabet oluyor.(Ö.4). Slayt ya da video ödevleri vermelidir. (Ö.5).	Alternatif çalışmalar

Araştırmaya katılan öğrenciler sosyal bilgiler araştırma ödevlerine alternatif olarak grup ödevleri, video, bilgi yarışmaları, sos-bu vb. oyunlarla derslerin daha dikkat çekebileceğini düşünmektedirler. Fakat Ö.1 öğrencisi araştırma ödevlerinin kaldırılmaması gerektiğini bu araştırma ödevlerinin sözlü notlarıyla daha çekici bir hale getirilebileceği düşüncesindedir. Bu konudaki öğrenci görüşleri şu şekildedir:

*"Sosyal bilgiler ödevini öğrenciler çoğu zaman yapmıyor. Bence bu araştırmalar kaldırılmamalı. Bu araştırmalar daha dikkat çekici hale getirilmeli. Gelecek haftaki konuyu çocuklar araştırıp gelmeli. Öğretmenler bu ödevlere sözlü notu falan verebilir. Eksik yaptılarsa veya yapmadılarsa sınav notundan kırılabilir. Daha çok ciddiye alırlar bu şekilde.(Ö.1).*

*"Bence ödev kaldırılmalı. Çünkü genelde öğrenciler sıkılıyor ödev yapmaktan. Onun yerine bilgi yarışmaları gibi oyunlar oluyor bu tarz oyunlar öğrencinin ilgisini daha fazla çekiyor.(Ö.2)."*

*"Öğretmenlerimiz grup ödevleri vermelidir. Çünkü tek başına ödev yaparken sıkılıyoruz. Ama grup olunca görev paylaşımı falan yapıyoruz. Örneklerle canlandırabiliyorsunuz.(Ö.3)."*

*"Bence bilgi yarışmaları yapmalıyız. Çünkü bilgi yarışmaları hem zevkli oluyor. Hem de rekabet oluyor. Öğrenciler hırslanıyor daha fazla kazanma isteği oluyor.(Ö.4)."*

*"Öğretmenlerimiz slayt ya da video ödevleri vermelidir. Çünkü daha aktif katılabileceğimiz, hatta kendimizin video hazırlayabileceği ödevler bence bizleri daha fazla geliştirir. Diğer ödevler sıkıcı geliyor.(Ö.5)."*

Katılımcıların araştırma ödevlerine karşı önerdikleri alternatif çalışmalar değerlendirildiğinde yalnızca Ö.1. öğrencisinin sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin kaldırılmayarak geliştirilmesi yönünde görüş bildirdiği, diğer öğrencilerin ise araştırma ödevlerinin sıkıcılığı ve işlevsizliği üzerinde durdukları gözlenmektedir. Öğrencilerin oyun, bilgi yarışması, araştırmaya dayalı video hazırlama ya da grup çalışmalarıyla bu ödevlerin daha eğlenceli ve amaca dönük hale getirilebileceği kanaatini taşıdıkları söylenebilir.



## SONUÇ VE TARTIŞMA

İlköğretim çocuğun toplumsallaşması, aile dışındaki çevreye uyum sağlaması, sosyal iletişim kurma becerisinin geliştirilmesi her birey için geçerli temel yaşam becerileridir (Ahioğlu, 2006; Genç, 2005). Sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin amaçlarından birisi ve hatta en önemlisi öğrencileri sosyalleştirmektir. Sosyal Bilgiler dersi içinde yer alan araştırma ödevleri, grup oluşumunu, gruplar ise sosyalleşmeyi etkilemektedir (Bayrakçı, 2007). Araştırma ödevleri öğrenciler arasında gruplaşmayı sağlamakta ve bu sayede öğrenciler grup ortamında kendilerini daha rahat hissetmekte ve öz güven kazanmaktadır. Bayrakçı (2007) tarafından yapılan benzer bir çalışmada, araştırma ödevlerini yapan öğrencilerin sosyalleşme düzeylerinde gözle görülür bir artış yaşandığı ifade edilmektedir. Ancak bu çalışmanın bulguları incelendiğinde, sosyal bilgiler araştırma ödevlerinin öğrencileri sosyalleştirmede yetersiz kaldığı görülmektedir. Bunun temel nedenlerinden birisi, öğrencilerden gelen cevaplardan da anlaşılacağı üzere öğrencilerin sosyal bilgiler dersi araştırma ödevlerinin grup olarak değil bireysel olarak verildiğini düşünmeleridir. Aynı zamanda öğrencilerin, ödevleri yapmakla uğraşırken dışarıya çıkamamalarının da onların sosyalleşmelerini engelleyici bir rol oynadığı düşünülmektedir. Bir diğer neden ise verilen ödevlerin kalitesiyle ilgili olabilir. Öğrenciyi sosyalleştirebilecek nitelikte ödevler, kurgulanmalı, işbirliğine dayalı sosyal projeler tasarlanmalıdır. Bu tür ödevlerin verilebilmesinde öğretmenin niteliği de önemli bir faktör olabilir. Bu yüzden bu çalışmada öğrencilerin sosyalleşmeyi sağlayıcı nitelikli ödevler verilmediği yönündeki kanaatlerinin bu çalışmadan elde edilen sonuçları farklılaştırabileceği düşünülmektedir.

Öğrenciler ev ödevlerini yaptıklarında, yapılan ödevlerin öğretmen tarafından kontrol edilmesi (Sarigöz, 2011) önem taşımaktadır. Bu çalışmada öğrencilerle yapılan görüşme sonuçlarına göre öğretmenlerin ödevleri yeterince kontrol etmediği ortaya çıkmaktadır. Kontrolü yapılmayan ödevlerde niceliksel ve niteliksel olarak eksiklikler görülmektedir. Öğrencilere verilen geri bildirimler öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimlerini etkilemektedir. Öğrenciler, hazırladıkları ev ödevlerinin öğretmenleri tarafından ciddi bir şekilde takip ve kontrol edilmesini, değerlendirilmesini ve yaptıkları ödevler ile ilgili dönüt alarak başarılarından dolayı öğretmenleri tarafından takdir edilmeyi istedikleri anlaşılmaktadır. Yani öğrencilerin ciddiye alınma veya yaptıkları işlerin ciddiye alınması konusunda bir beklenti içerisinde oldukları sonucu ortaya çıkmaktadır. Akçöltekin ve Doğan (2013) öğrenciyeye verilen ev ödevlerinin günlük olarak kontrol edilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Çünkü kontrol edilmeyen ödevler zamanla öğrencinin verilen ödevleri hiç yapmamasına yol açmaktadır. Dilman (1988), "kontrol edilmeyen", "iş olsun" diye verilen, "önemsenmeyen" ödevlerin öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimlerini olumsuz yönde etkilediğini savunmaktadır.

Teknoloji, insanoğlunun hayata bakış açısında ölçümü mümkün olmayan değişiklikler meydana getirmiştir. İş hayatında, eğitim hayatında ve aile ilişkilerinde köklü değişimlere yol açmıştır. Teknolojinin olumlu etkilerinin yanı sıra, olumsuz etkileri de sürekli tartışılmaktadır. Türkiye'de de son yıllarda teknolojinin eğitimdeki olumsuz etkilerinden bahsedilmekte, öğrencilerin zihniyet açısından ne derece mağdur oldukları dile getirilmektedir. Sosyalleşme adına verilen ödevleri öğrenciler "Google" denilen hissî ve duyuşsal zevkten uzak sanal ortamın izin verdiği bilgiler ışığında gerçekleştirmektedirler. Duruhan ve Çavuş (2013)'ün sosyal bilgiler öğretmenlerinin performans görevlerinin öğrenciler tarafından verimli bir şekilde hazırlanma durumuna ilişkin yaptıkları çalışmada öğretmenlerin büyük bir kısmının şikâyetle buldukları ifade edilmektedir. Öğretmenler ödevlerin internet ortamından hazır olarak alınması, sadece not almak için hazırlanması, özensiz ve hızlı hazırlanması, içerikten çok görselliğin ön planda olması ve öğrencilerin seviyelerinin düşük olması nedenleriyle performans görevlerinin verimli bir şekilde hazırlanmadığı şeklinde görüş bildirmektedirler. Duruhan ve Çavuş (2013)'ün çalışmalarında dile getirilen öğretmen görüşleri ile bu çalışmada elde edilen öğrenci cevapları birbirini destekler niteliktedir. Dolayısıyla öğretmen de öğrencinin bu süreçteki aksaklıkların bilincinde oldukları söylenebilir.

Teknoloji ile beraber Türk eğitim sisteminde araştırma kavramının boyutu da değişmiştir. Okullarda verilen ödevlerle internet arasında doğudan bir bağ kurulmakta, öğrenci, öğretmen ve velilerin zihinlerinde ödev ile internet adeta eş anlam taşıyan bir hal almaktadır. Araştırma ödevleri

yapılandırmaçılığın temel prensipleri içerisinde sayılmakla birlikte bu araştırmada öğrencilerin yaptıkları araştırma ödevlerinin onların öğrenmeleri gereken bilgileri anlamlandırmalarına, yapılandırmalarına yol açmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum ise araştırma ödevlerinin öğrencilerin gözündeki değerini azaltmaktadır. Bu yüzden yapılandırmaçı anlayışa dayalı olduğu ifade edilen sosyal bilgiler ders programının bir uygulaması olarak verilen araştırma ödevlerini, öğrenciler yetersiz bulmakta ve alternatif çalışmalar önermektedirler. Öğrenciler video ve grup ödevleriyle araştırma ödevlerindeki aksaklıkların aşılabileceğini düşünmektedirler. Kapıkıran ve Kiran (1999) bireysel nitelikli araştırma ödevlerinin çocukların sosyalleşmelerini engellediğini ileri sürmektedir. Bu araştırmada da benzer bir sonucun elde edilmesi nedeniyle sosyal bilgiler dersine yönelik araştırma ödevlerinin amaca hizmet elde edebilmesi için öğrencilerin çoklu öğrenme ortamlarına sevk edilmesi, grup çalışmalarını özendirici araştırmalar yaptırılması önem taşımaktadır. Ayrıca öğrencilere ev ödevi verilmemesi biçimindeki bir anlayıştan daha çok, verilecek ev ödevlerinin öğrencilerin yaş ve sınıf düzeylerinin göz önünde bulundurulması verilmesinin daha uygun olacağı düşünülmektedir.

## KAYNAKÇA

Ahioğlu, S. (2006). *Öğretmen ve veli görüşlerine göre farklı sosyoekonomik düzeydeki ailelerin ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okuma yazma sürecini etkileme biçiminin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Akçöltekin, A. ve Doğan, S. (2013). 9. sınıf öğrencilerinin biyoloji dersinde verilen ev ödevlerine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (1), 147-158.

Atlı, S. (2012). *4. Sınıf fen ve teknoloji dersinde ev ödevlerinin öğrencilerin kavram öğrenme düzeylerine, akademik başarılarına ve ev ödevlerine yönelik tutumlarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

Bayrakçı, Ö. (2007). *İlköğretim sosyal bilgiler dersindeki araştırma ödevlerinden (etkinlik, performans ve proje) öğrencilerin sosyalleşmesine katkısı*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.

Budak, A & Budak, İ. (2014). *Eğitim araştırmaları*. Selçuk Beşir Demir (Ed), Nicel, nitel ve karma araştırmalarda örnekleme (s. 215-242). Ankara: Eğiten Kitap.

Büyüktokatlı, N. (2009). *İlköğretimde ev ödevi uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

Deveci, İ. (2011). *Fen ve teknoloji dersi kapsamında ilköğretim yedinci ve sekizinci sınıflarda verilen ödevler hakkında öğrenci, öğretmen ve veli görüşleri*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Sakarya.

Dilman, I. (1988). *Mind, brain and behaviour: discustion of B. F. Skinner and J R. Searle*. London and New York: Routledge.

Duruhan, K. ve Çavuş, A. (2013). İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi performans görevlerinin etkililiğine ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online Dergisi*, 12 (4), 949-968.

Kapıkıran, Ş. ve Kiran, H. (1999). Ev ödevinin öğrencinin akademik başarısına etkisi, *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 5, 1-7.

Kütükte, Z. (2010). *İlköğretim öğretmenlerinin performans ve proje ödevlerine ilişkin algı görüş ve uygulama durumları*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Tokat.

MEB (2016) *Genel amaçlar*, Kasım 18, 2016, from <http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular/2006/takvim/egitimsistemi.html>.

Öcal, S. (2009). *İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ev ödevlerine yönelik tutumlarının oluşmasında ailelerin ve öğretmenlerin rolü*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Hatay.

Sarıgöz, O. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin kimya derslerinde verilen ev ödevleri hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi. *Electronic Journal of Vocation Colleges*, 1(1), 80-87.

Turanlı, A. (2009). Öğretmenlerin ödevle ilişkin görüşleri: Ortamsal etmenlere dair nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(37), 129-143.

Şahin, Ç. & Boyacı Altınay, Y. (2008). İlköğretimde ev ödevlerine yönelik etüt çalışmaları: Kavramsal bir analiz. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 41-52.

Şen, H.Ş. & Gülcan, M.G. (2012). İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda verilen ev ödevleri konusunda veli görüşleri. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(29), 29-41.

Yeşilyurt, S. (2006). Lise öğrencilerinin biyoloji derslerinde verilen ev ödevlerine karşı tutumları üzerine bir çalışma, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1) 37-53.

Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.